

Kronisk syge og deres pårørende

Personer med kronisk sygdom, som ikke har pårørende, bliver i højere grad indlagt, sammenlignet med kronisk syge, som har pårørende. Samtidig har kronisk syge uden pårørende i mindre grad planlagt ambulans kontakt, sammenlignet med kronisk syge med pårørende.

Baggrund

Mange danskere lever med kronisk sygdom. Personer med kronisk sygdom er en meget forskelligartet gruppe, med forskellige sværhedsgrader af kronisk sygdom og forskellige behov og ressourcer. Nogle har brug for mere hjælp og støtte, mens andre kan mere selv og i højere grad er i stand til at tage hånd om egen sygdom. Derfor er det vigtigt at mennesker med kronisk sygdom - sammen med eventuelle pårørende – bliver inddraget i eget forløb, og at de får den indsats, der passer bedst til dem og deres behov.

Omkring en million danskere har en kronisk sygdom i form af astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) eller demens. Det svarer til, at knap hver femte dansker har en kronisk sygdom. Antallet af personer med kronisk sygdom afhænger dog af definitionen og opgørelsesmetoden af kronisk sygdom. Antallet af personer med kronisk sygdom vil være højere, hvis flere kroniske sygdomme medtages, jf. boks 1.

Andelen af personer med kronisk sygdom stiger med alderen. Blandt de 0-17-årige i befolkningen har ca. 7 pct. en kronisk sygdom, mens det blandt de 80+-årige gælder 50 pct., jf. figur 1. Den stigende forekomst af kronisk sygdom med alderen resulterer i, at størstedelen af danskerne med kronisk sygdom er 50 år eller ældre. 67 pct. af de kronisk syge er således 50 år eller ældre, mens 25 pct. er mellem 18 og 49 år, og 7 pct. er under 18 år, jf. figur 2

Dato: 6. oktober 2023

Sags ID: SAG-2022-05434
Dok. ID: 3370531

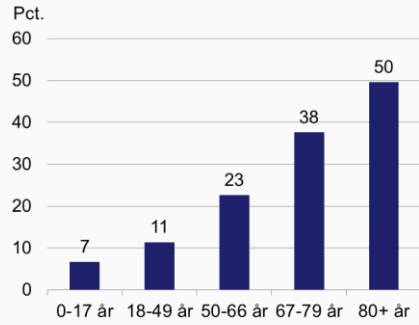
E-mail: SIFN@kl.dk
Direkte: 3370 3447

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 8

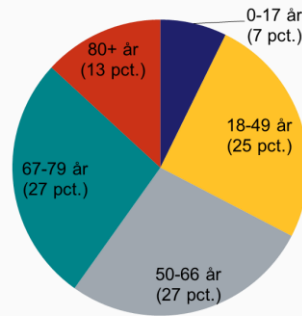
Figur 1

Andel af befolkningen med kronisk sygdom, efter alder, 2021

Figur 2

Personer med kronisk sygdom, efter alder, 2021

I alt ca. 1. mio. personer

Anm.: Personer med kronisk sygdom er defineret som personer, der pr. 1. januar 2021 i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS), har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens. Alder er opgjort 1. januar 2021.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen

Dato: 6. oktober 2023

Sags ID: SAG-2022-05434
Dok. ID: 3370531

E-mail: SIFN@kl.dk
Direkte: 3370 3447

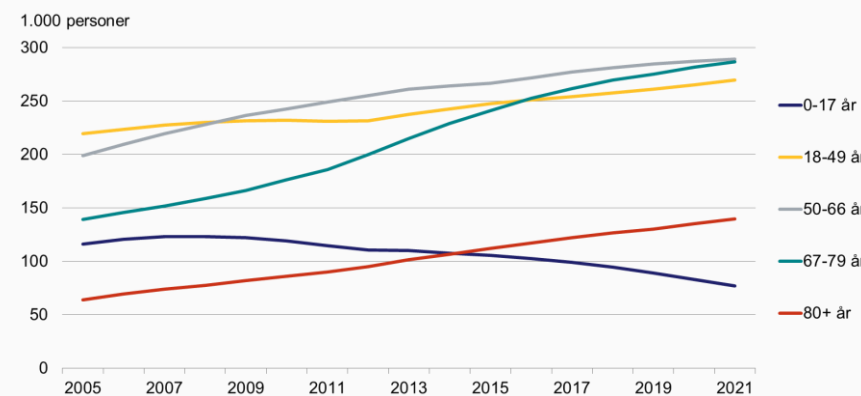
Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 8

Antallet af personer med kronisk sygdom har i mange år været stigende. Det stigende antal kronisk syge ses for alle aldersgrupper med undtagelse af de 0-17-årige, jf. figur 3. De største procentvise stigninger ses blandt de 80+-årige, efterfulgt af de 67-79-årige og de 50-66-årige. Stigningen i antallet af personer med kronisk sygdom skyldes ikke stigning i nye sygdomstilfælde, men at man lever længere med den kroniske sygdom.

Figur 3

Udvikling i antal personer med kronisk sygdom, efter alder, 2005-2021

Anm.: Personer med kronisk sygdom er defineret som personer, der pr. 1. januar i året i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS), har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens. Alder er opgjort 1. januar i året.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Formålet med denne analyse er at sammenligne personer med kroniske sygdomme, som har pårørende, med dem, som ikke har pårørende. Pårørende er i analysen afgrænset til samboende partnere og voksne børn, jf. boks 1. Analysen tager udgangspunkt i de 50+-årige kronisk syge, som består af ca. 720.000 personer. Når der kun ses på de 50+-årige, skyldes det

dels, at størstedelen af danskerne med kronisk sygdom er 50 år eller ældre. Dels, at blandt personer med kronisk sygdom, som er yngre end 50 år, vil der ofte også være en anden gruppe af pårørende, som er relevante, og som kan støtte dem i deres sygdom. Det vil eksempelvis i højere grad være deres forældre og eventuelle søskende. De indgår ikke i indeværende analyse.

Boks 1

Sådan har vi gjort

Kronisk sygdom:

Personer med kronisk sygdom er defineret som personer, der i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS) har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens.

RUSK er baseret på data om lægemiddelkøb på recept registreret i Lægemiddelstatistikregisteret samt diagnosekoder registreret i forbindelse med sygehuskontakt i Landspatientregisteret.

Sygdomme, som især behandles i primærsektoren og uden receptpligtig og sygdomsspecifik medicin, kan ikke opgøres på baggrund af registerdata. Den fulde forekomst af kroniske sygdomme i befolkningen vil således være langt højere end denne analyse indikerer. Fx er muskelskeletsygdomme som slidgigt og rygsygdomme ikke inkluderet, ligesom psykiske lidelser heller ikke er omfattet i nærværende analyse.

Pårørende:

Kronisk syges pårørende er i analysen afgrænset til samboende partnere og/eller voksne børn. Samboende partner er baseret på Danmarks Statistiks oplysning om familietype pr. 1 januar 2021. Personer med en samboende partner er afgrænset til personer, som er ægtepar af samme eller forskellige køn, registreret partnerskab, samlevende par eller samboende par. Voksne børn omfatter juridiske børn, der pr. 1. januar 2021 er 18 år eller ældre og har bopæl i Danmark.

Hospitalskontakt:

Ambulante kontakter og indlæggelser er opgjort på baggrund af registreringer i landspatientregisteret og omfatter alle ambulante kontakter og indlæggelser i løbet af året, uanset årsag eller diagnose.

Dato: 6. oktober 2023

Sags ID: SAG-2022-05434
Dok. ID: 3370531

E-mail: SIFN@kl.dk
Direkte: 3370 3447

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

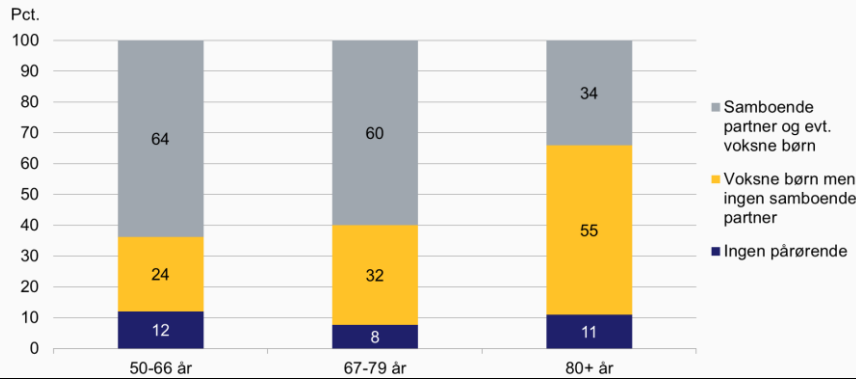
www.kl.dk
Side 3 af 8

De fleste kronisk syge har pårørende

De fleste personer med kronisk sygdom har pårørende enten i form af en samboende partner eller voksne børn, mens en mindre del ikke har pårørende. Det er mellem 8 og 12 pct. af de kronisk syge, der hverken har en samboende partner eller voksne børn. Blandt de 50-66-årige og 67-79-årige har henholdsvis 64 og 60 pct. en samboende partner, mens det blandt de 80+-årige gælder 34 pct., jf. figur 4.

Figur 4

Andel med kronisk sygdom, der har pårørende i form af samboende partner eller voksne børn, 2021

Anm.: Personer med kronisk sygdom er defineret som personer, der pr. 1. januar 2021 i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS), har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens. Pårørende er opgjort som samboende partner eller voksne børn med bopæl i Danmark pr. 1. januar 2021. Alder er opgjort 1. januar 2021.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Den samlede gruppe af personer med kronisk sygdom i alderen 50+-årige, som ikke har pårørende i form af en samboende partner eller voksne børn, udgør ca. 72.000 personer, jf. bilag 1.

Personer med kronisk sygdom har i mindre grad en samboende partner sammenlignet med personer uden kronisk sygdom. Andelen, der har voksne børn, blandt henholdsvis personer med kronisk sygdom og personer, som ikke har kronisk sygdom, er omkring samme niveau. Samlet set er andelen med pårørende i form af samboende partner eller voksne børn, omkring samme niveau for de to grupper, jf. figur 5.

Dato: 6. oktober 2023

Sags ID: SAG-2022-05434
Dok. ID: 3370531

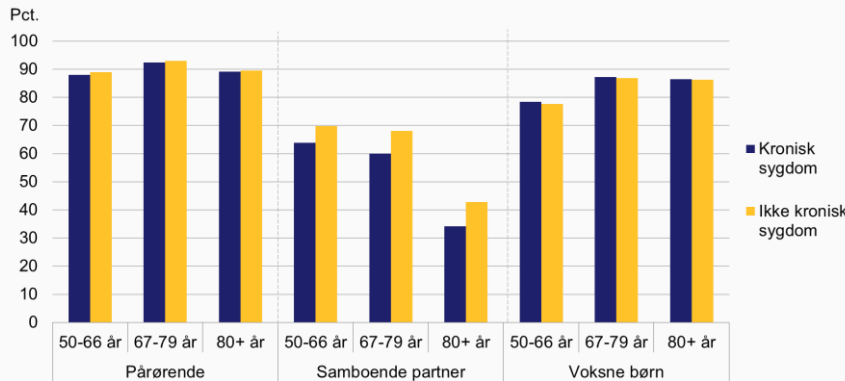
E-mail: SIFN@kl.dk
Direkte: 3370 3447

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 8

Figur 5

Andel, der har pårørende i form af samboende partner eller voksne børn, blandt personer med og uden kronisk sygdom, 2021

Anm.: Personer med kronisk sygdom er defineret som personer, der pr. 1. januar 2021 i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS), har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens. "Ikke kronisk sygdom" er personer, som ikke har en af udvalgte kroniske sygdomme. Pårørende er opgjort som samboende partner eller voksne børn med bopæl i Danmark pr. 1. januar 2021. Alder er opgjort 1. januar 2021.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Kronisk syge uden pårørende indlægges oftere

Personer med kronisk sygdom, som ikke har pårørende, bliver i højere grad indlagt, sammenlignet med kronisk syge, som har pårørende. Samtidig har kronisk syge uden pårørende i mindre grad planlagt ambulans kontakt, sammenlignet med kronisk syge med pårørende.

Blandt de 80+-årige uden pårørende var 34 pct. indlagt i løbet af 2021. Blandt de 80+-årige kronisk syge uden samboende partner men med voksne børn gjaldt det 32 pct., mens det var 30 pct. blandt kronisk syge med samboende parter og eventuelle voksne børn.

For planlagt ambulans kontakt er billede omvendt. 50 pct. af de 80+-årige uden pårørende havde en planlagt ambulans kontakt i løbet af 2021. Blandt kronisk syge uden samboende partner men med voksne børn var det 59 pct., mens det var 70 pct. blandt kronisk syge med samboende partner og eventuelle voksne børn. Lignende billede ses for de 50-66-årige og 67-79-årige, jf. figur 6 og 7.

Dato: 6. oktober 2023

Sags ID: SAG-2022-05434
Dok. ID: 3370531

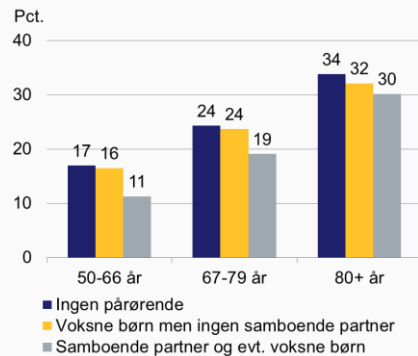
E-mail: SIFN@kl.dk
Direkte: 3370 3447

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 8

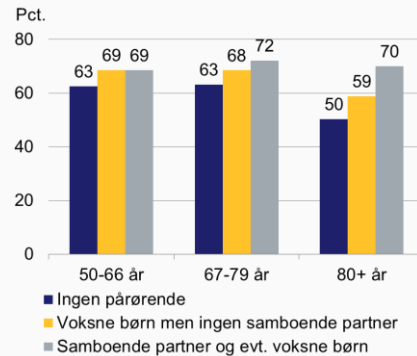
Figur 6

Andel med indlæggelse, 2021

Figur 7

Andel med planlagt ambulans kontakt, 2021

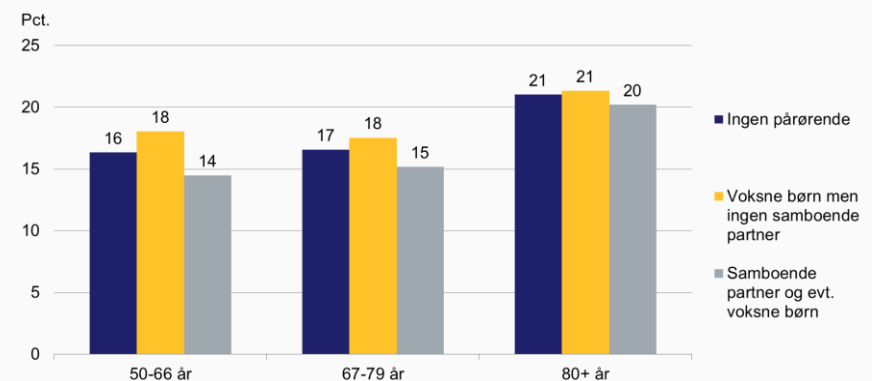
Anm.: Afgrænset til personer, der pr. 1. januar 2021 i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS), har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens. Pårørende er opgjort som samboende partner eller voksne børn med bopæl i Danmark pr. 1. januar 2021. Alder er opgjort 1. januar 2021. Kontakt med sygehusvæsenet omfatter indlæggelser, planlagte ambulante kontakter og akutte ambulante kontakter i løbet af 2021. Alle kontakter uanset årsag er medtaget.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

For akutte ambulante kontakter er forskellene mellem personer med og uden pårørende mindre. Samtidig er det blandt de kronisk syge uden en samboende partner men med voksne børn, der er flest, som har haft akut ambulans kontakt i løbet af året. Dernæst kommer de kronisk syge uden pårørende, mens der blandt kronisk syge med en samboende partner og eventuelle voksne børn er den laveste andel med akut ambulans kontakt, jf. figur 8.

Figur 8

Andel med akut ambulans kontakt, 2021

Anm.: Afgrænset til personer, der pr. 1. januar 2021 i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS), har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens. Pårørende er opgjort som samboende partner eller voksne børn med bopæl i Danmark pr. 1. januar 2021. Alder er opgjort 1. januar 2021. Kontakt med sygehusvæsenet omfatter indlæggelser, planlagte ambulante kontakter og akutte ambulante kontakter i løbet af 2021. Alle kontakter uanset årsag er medtaget.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Dato: 6. oktober 2023

Sags ID: SAG-2022-05434
Dok. ID: 3370531

E-mail: SIFN@kl.dk
Direkte: 3370 3447

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 8

Forskellene mellem kronisk syge med og uden pårørende i forhold til andelen med henholdsvis indlæggelse og planlagt ambulant kontakt, ses også inden for de enkelte sygdomme. Den højere andel med planlagt ambulant kontakt blandt kronisk syge med pårørende, ses for alle syv sygdomme. Det er dermed ikke forskelle sygdomsgrupper, der forklarer forskellene i andelen med ambulante kontakter og indlæggelse mellem personer henholdsvis med og uden pårørende, jf. figur 9.

Dato: 6. oktober 2023

Sags ID: SAG-2022-05434
Dok. ID: 3370531

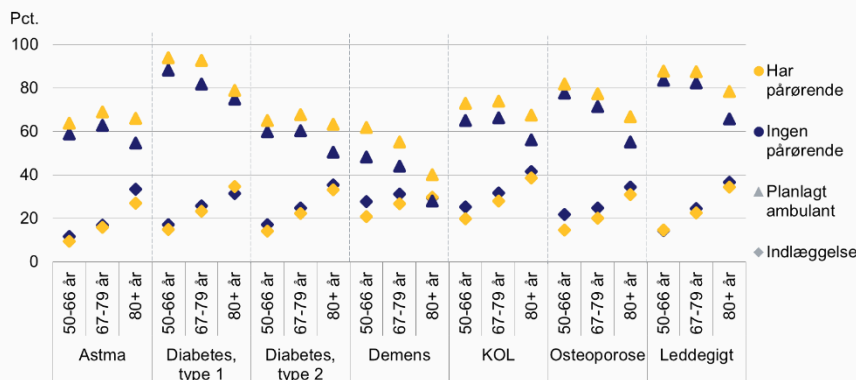
E-mail: SIFN@kl.dk
Direkte: 3370 3447

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 7 af 8

Figur 9

Andel med hhv. indlæggelse og planlagt ambulant kontakt, efter diagnose, 2021

Anm.: Afgrænset til personer, der pr. 1. januar 2021 i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS), har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens. "Har pårørende" omfatter samboende partner og/eller voksne børn med bopæl i Danmark pr. 1. januar 2021. Alder er opgjort 1. januar 2021. Kontakt med sygehusvæsenet omfatter indlæggelser, planlagte ambulante kontakter og akutte ambulante kontakter i løbet af 2021. Samme person kan have flere sygdomme og vil da indgå under hver sygdom. Alle kontakter uanset årsag er medtaget.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Bilag 1

Dato: 6. oktober 2023

 Sags ID: SAG-2022-05434
 Dok. ID: 3370531

 E-mail: SIFN@kl.dk
 Direkte: 3370 3447

 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

 www.kl.dk
 Side 8 af 8

Tabel 1

Antal personer med kronisk sygdom og deres pårørende, 2021

	Ingen pårørende	Samboende partner i alt	Samboende partner, ingen voksne børn	Samboende partner og voksne børn	Voksne børn, ingen samboende partner	Voksne børn i alt	Kronisk syge i alt
Alder	----- Antal -----						
50-66 år	34.900	184.506	27.737	156.769	70.030	226.799	289.436
67-79 år	21.882	172.142	14.799	157.343	92.911	250.254	286.935
80+ år	15.255	47.694	3.715	43.979	76.968	120.947	139.917
I alt	72.037	404.342	46.251	358.091	239.909	598.000	716.288

Anm.: Afgrænset til personer, der pr. 1. januar 2021 i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS), har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens. Pårørende er opgjort som samboende partner eller voksne børn med bopæl i Danmark pr. 1. januar 2021. Alder er opgjort 1. januar 2021.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Tabel 2

Personer med kronisk sygdom efter afstand til pårørende, 2021

	Pårørende inden for 0 km (samboender partner)	Pårørende inden for 10 km	Pårørende inden for 15 km	Pårørende inden for 20 km	Pårørende i alt	Kronisk syge i alt
<i>Antal personer med kronisk sygdom</i>						
Alder	----- Antal -----					
50-66 år	184.506	228.564	233.086	236.161	254.536	289.436
67-79 år	172.142	230.750	237.677	241.963	265.053	286.935
80+ år	47.694	98.923	104.786	108.218	124.662	139.917
I alt	404.342	558.237	575.549	586.342	644.251	716.288
<i>Andel blandt personer med kronisk sygdom</i>						
Alder	----- Pct. -----					
50-66 år	63,7	79,0	80,5	81,6	87,9	100
67-79 år	60,0	80,4	82,8	84,3	92,4	100
80+ år	34,1	70,7	74,9	77,3	89,1	100
I alt	56,4	77,9	80,4	81,9	89,9	100

Anm.: Afgrænset til personer, der pr. 1. januar 2021 i Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS), har mindst en af følgende kroniske sygdomme: astma, type 1-diabetes, type 2-diabetes, KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom), leddegigt, osteoporose (knogleskørhed) og demens. Pårørende er opgjort som samboende partner eller voksne børn med bopæl i Danmark pr. 1. januar 2021. Alder er opgjort 1. januar 2021. Afstand er opgjort som afstand fra sognemidtpunkt i den kronisk syges bopælsogn til sognemidtpunkt i deres voksne børns bopælsogn.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.